

קול קורא שנשלח לחברי אור הרמב"ם

בתאריך: ד באייר תשפ"ב; 05.05.22

מאת אדיר דחוח-הלוי

במשלי (יח, י) נאמר כך: "מִגְדֵּל עַל שָׁם יִּי בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָּב", ושם פירש רס"ג: "דע, כי ה', אף-על-פי שהוא משען הכל ביכולתו, לא יועילך אתה מאומה, אלא אם תעשה משענתך **בדעתך** [=ששתדעהו ידיעה יסודית מתוך חקירה והתחקות בפעליו במציאות" (קאפח)]. וכמו שאמרו חברי איוב לו: 'וְנִשִּׁית עַל עֵפֶר בְּצָר... וְהָיָה שְׂדֵי בְּצָרֶיךָ' [כב, כד-כה], אמרו, הנח את המבצרים לעפר דרך זלזול וביזיון ושים שדי בדעתך – מבצרך".

כלומר, לא תועיל לאדם עשיית המצוות באיבריו החיצוניים בלבד, כי לא יזכה להשגחת ה' עליו אלא אדם שהתבונן בפעולות ה' במציאות הסובבת אותנו – וזאת האדם משיג באמצעות שתי דרכים מרכזיות: **(1)** התבוננות בבריאה ולימוד המדעים שבהשגתם האדם מכיר את מי-שאמר-והיה-העולם; **(2)** התבוננות במצוות התורה שניתנו לנו והתחקות אחר רעיון ותכליתן. מצות ידיעת ה' הזו תרומם את האדם גם למצות ייחוד ה', דהיינו להתבוננות מחשבתית עמוקה יותר, והיא השגת אמיתת עצמותו של בורא-עולם ככל יכולת האדם, וזו התכלית הסופית.

והנה לפניכם דברי רבנו בסוף ספר המדע:

"דבר ידוע וברור שאין אהבת הקדוש-ברוך-הוא נקשרת בליבו של אדם, עד שישגה בה תמיד כראוי ויעזוב כל שבעולם חוץ ממנה כמו שציווה ואמר: 'בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ' [דב' ו, ה; י, יב; ל, ו] – אלא בדעה שיידעהו. ועל פי הדעה תהיה האהבה: אם מעט – מעט, ואם הרבה – הרבה. **לפיכך צריך האדם לייחד עצמו להבין ולהשכיל בחכמות ותבונות המודיעין לו את קונו כפי כוח שיש באדם להבין ולהשיג**, כמו שביארנו בהלכות יסודי התורה".

ונצרך לדברים אלה גם את דברי רבנו במורה (ג, נא):

"וכל זמן שאתה עושה מצוה, [אם] אתה עושה אותה באיברך כמי שחופר גומה בקרקע או חוטב עצים מן היער מבלי להתבונן בעניין אותו המעשה, ולא ממי בא [מי הוא אל-אמת אשר ציווה בו] ולא מה תכליתו [מה הטעם שנצטוונו בו] – אל תחשוב שהגעת אל התכלית, אלא תהיה אז קרוב למי שנאמר בהם: 'קרוב אִתָּה בְּפִיָּהֶם וְרָחוּק מִפְּלִיּוֹתֵיהֶם' [יר' יב, ב]".

ואל יהא קל בעיניכם עוון זה שמתאר הנביא ירמיה, כי בפסוק שלפניו הפושעים הללו נזכרים כרשעים ובוגדים, ובפסוק שלאחר-מכן מתואר עונשם החמור המתאים לעוונם הקשה:

"מִדְּוַע דְּרָךְ רָשָׁעִים צָלְחָה שְׁלוֹ כָּל בְּגֵדֵי בְּגָד? נְטַעְתֶּם גַּם שָׂרְשׁוֹ יִלְכוּ גַם עֵשׂוֹ פָּרִי [ריבויים והצלחתם אינם מעידים על יושרם וטוהר מעשיהם] קרוב אִתָּה בְּפִיָּהֶם וְרָחוּק מִפְּלִיּוֹתֵיהֶם. וְאִתָּה יִי יְדַעְתֵּנִי תִרְאֵנִי וּבְחִנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הִתְקַם כְּצֵאן לְטַבְּחָה וְהִקְדַּשְׁם לְיוֹם הַרְגָּה".

ועם-ישראל כבר מבין היטב את משמעות הפסוקים הללו, ובמיוחד לאחר השואה הנוראה.

נחזור לרס"ג, בהמשך פירושו שם הוא אומר כך:

"ואחר-כך אמר, לא יועיל הביטחון על ה' תועלת שלמה אלא למי שהוא צדיק, שהרי אמר: 'בו ירוץ צדיק וְנִשְׁגָּב', אבל מי שהוא כופר או רשע הרי דמיונו שהוא קרוב אל ה' עם העבירות יותר חמור לענישתו [=עונשו חמור יותר], כמאמר הנביא: 'רְאֵשִׁיָּהּ בְּשַׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכִהְנִיָּהּ בְּמַחִיר יִורֶוּ וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ וְעַל יְיָ יִשְׁעֵנוּ [לְאִמֵּר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבָּנוּ לֹא תְּבֹא עָלֵינוּ רָעָה' (מי' ג, יא)], ואחר כך אמר: 'לָכֵן בְּגִלְלָתְכֶם צִיּוֹן שָׁדָה תִּחְרַשׁ' [שם, יב]".

בדברים אלה רס"ג מלמד יסוד חשוב מאד בענין גדולי-גללי-האסלה, והוא, שהרשע שנדמה לו שהוא קרוב אל ה' אף-על-פי שהוא שקוע בתאוות ובתועבות – עונשו חמור מאד-מאד, לו ולציבור שתעה אחריו. ואם תשאלו, ואיך ייתכן שהרשע הנבל הזה יהיה סבור שהוא קרוב אל ה' עם העבירות החמורות שבדיו? וכי הרשעים הארורים האלה אינם מודעים לרשעם?

ובכן, הדבר ייתכן באחד משני אופנים:

1) הרשעים הללו עיוותו וסילפו את דת משה עד שנדמה להם שהם הולכים בדרך האמת, בעוד שלפי האמת הם הולכים בדרכי המינות והכפירה! כלומר, הרשעים הללו יצרו דת חדשה וכופרים בעובדה שהם מינים ופושעים וזייפנים, ואף נדמה להם שהם צדיקים וחסידים!

וכדי להבין עניין זה לעומקו ראו דברי רבנו בהלכות עבודה-זרה (ב, ט):

"והמינים, הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות בדברים שאמרנו, עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט-בנפש ביד רמה, ואומרים שאין בזה עוון".

ורבות הרהרתי בליבי, מהו "להכעיס בשאט-בנפש ביד רמה"? האם המינים הם אלה אשר עוברים עבירות במטרה אחת ויחידה: להתריס כנגד בורא-עולם? ובכן, מהלכה זו עולה תמונה מעניינת מאד, כלומר, לא מדובר בהכעסה שהיא בגדר התרסה קמי שמיא, שהרי מין אשר עושה "להכעיס בשאט בנפש ביד רמה", כלל אינו סבור שמעשיו הם רעים! הוא כלל לא עושה במטרה להתריס כנגד בורא-עולם! וכמו שנאמר בהלכה במפורש: "ואומרים שאין בזה עוון". וכמו שאומר רבנו לעיל בפירושו לחולין (א, ב): "**ומינים** אצל חכמים הם הכופרים מישראל [כלומר, הם עובדי עבודה-זרה ואף-על-פי-כן רואים את עצמם בגדר ישראל] [...] והם בני אדם אשר טמטמה הסכלות את חשיבתם, והחשיכו התאוות את נפשותם [...]. והכת הזו היא כת של ישוע הנוצרי [...] **וכל ההולך בשיטתם – 'שם רשעים ירקב' [מש' י, ז]**". כלומר, אין ספק שישוע הנוצרי וכל האורתודוקסים ההולכים בשיטתם סבורים שדרכם היא דרך האמת.

ובמלים אחרות, המינים אשר עושים "להכעיס בשאט בנפש ביד רמה", אינם עוברים על גופי תורה רק כדי לספק איזו תאוה חומרית דמיונית, אלא גם מתוך אמונה משובשת המושרשת עמוק בקרבם: שהם-הם אשר הולכים בדרך הישרה והנכונה, וכל עם-ישראל שסביבם הינם

חוטבי-עצים ושואבי-מים במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב, כופרים ואפיקורוסים אשר מותר לגנוב מהם ולנצל אותם ולתעתע בהם. ולא לחינם המושג "יהדות אורתודוקסית" יסודו בנצרות, הנה מעט מתוך ויקיפדיה בעניין זה: "**המונח 'אורתודוקסים' – 'ישרי הדעה', דהיינו 'בעלי האמונה הנכונה', מונח שיש לו היסטוריה ארוכה בנצרות כמציין הכנסייה הממוסדת לעומת תנועות מתחרות חדשות – התגלגל לשיח היהודי בנסיכויות הגרמניות**" וכו'. כלומר, נדמה לצאצאי המינים שהם-הם היהדות האמיתית, וכל השאר – כופרים ואפיקורוסים.

נמצא, כי דברי רבנו "להכעיס בשאט בנפש ביד רמה", אינם מתארים את הפושעים אשר עוברים עבירות להכעיס ולהתריס מתוך שנאה ותיעוב (כשונאי הדת), אלא נסובים על עיוות דת משה והפיכתה לדת מינות פרו-נוצרית, כלומר, ההליכה בדרכים הללו מתוך המחשבה שהם "צדיקים וחסידיים" היא העשייה "בשאט-בנפש ביד רמה"! ובמלים אחרות, כל הלכה ופרשנות אשר מחדירה את השקפות המינות היא בגדר: "להכעיס בשאט-בנפש ביד רמה".

(2) בנוסף, ייתכן שהרשעים הארוזים הללו מודעים לעובדה שהם עוברים עבירות חמורות בגלוי ובחדרי-חדרים, אך נדמה להם שלימוד תורתם העקושה והיקושה מציל ומגן עליהם מפני כל הייסורים שהם נתחייבו בהם בעקבות חטאיהם ופשעיהם ומעלליהם. ולא רק לימוד התורה, אפילו גמילות חסדים, כלומר, יש מקרב המינים גומלי חסדים מהוללים שמדמים שהגמ"חים והחסדים שהם עושים עם זולתם משמשים להם תריס בפני הפורענות, ומעניקים להם רשות ואף צידוק לחטאים חמורים ביותר! ובשנים האחרונות ראינו לכך כמה דוגמאות בולטות: כגון יהודה משי-זהב שעמד בראש ארגון זק"א, או חיים ולדר שהטיף רבות בענייני חינוך ומידות, ולאחרונה משה יזדי, הָזָד משכונת הבוכרים בירושלים, אשר הגיש בקשה לשופט שישחרר אותו מדי פעם במהלך משפטו כדי שהוא יוכל לעסוק במתן אוכל וסיוע לנזקקים כמנהגו...

לסיום, נחזור לרס"ג, אשר בהמשך פירושו שם מוסיף ואומר כך:

"ועניין אחר בהמשילו את הביטחון למגדל, לפי שהמגדל נזקקים לו בשעות הקשות ביותר [...] כך [...] במצב הקשה ביותר שיהיה האדם – ישוגב בו [=יצילו ויושיעו ה' יתעלה], שנאמר: 'יַעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּנָה יִנְשָׁע' [יר' ל, ז] [...] ואמר עוד: 'יַעֲנֶךָ יי בְּיוֹם צָרָה' [תה' כ, ב]. ובבר ידעת מה שאמר דוד לגלית: 'אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחָרָב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאֶנְכִי בָּא אֵלַיךְ בְּשֵׁם יי צְבָאוֹת' [ש"א יז, מה]. ועניין אחר בהמשילו למגדל, כי מי שנכנס למגדל דרכו לסגור בעדו את השערים, ואז לא יכיר שום מקום פרט לאותו המגדל, **כך ראוי שינתק המאמין כל המשענים והביטחונות זולתי על ה' לבדו**. [וכדברי ישעיה הנביא: "הֲלוֹא אֲנִי יי וְאִין עוֹד אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי אֵל צְדִיק וּמוֹשִׁיעַ אִין זולתי, פְּנוּ אֵלַי וְהִנְשָׁעוּ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ כִּי אֲנִי אֵל וְאִין עוֹד" (יש' מה, כא–כב)]. [...]

והרי גמולו לצדיקים כמגדל בנוי ישכנו בו לבטח [...] ועונשו על הרשעים כשבר ממגדל הנופל על כלי חרש ושוחקו, שנאמר: 'כְּפָרֶץ נִפְל נִבְעָה בְּחוֹמָה נִשְׁגָּבָה, אֲנָשׁר פְּתָאם לְפִתַּע יְבוּא שְׁבָרָה, וּשְׁבָרָה כְּשֶׁבֶר נִבְּל יוֹצְרִים כְּתוֹת' [יש' ל, יג–יד]".

"כִּן יֵאָבֵדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ ִּי וְיֵאָהָבִיּוּ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ" (שופטים ה, לא).